

LÕUNA-JÄRVAMAA KOOSTÖÖKOGU

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu 2015-2023 arengustrateegia ettevõtlusmeetmete analüüs

Koostaja: Siiri Vene

2022

Lõuna-Järvamaa Koostöökogu (edaspidi LJKK või koostöökogu) strateegiline eesmärk oli analüüsitaval perioodil mitmekesistada majandust ning toetada ettevõtete konkurentsivõime kasvu. Selle ellu viimiseks loodi toetusmeetmed 2.1 – Tänapäevane ettevõtluskeskkond ning 2.2 – Kohalikud tooted ja turundus. Täiendavalt loodi strateegiaperioodi jooksul meede COVID 19-st tulenevate probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks.

Aastatel 2016-2022 korraldas LJKK seitsmel korral meetme 2.1 ning neljal korral meetme 2.2 taotlusvoorusid. Kahel korral viidi läbi COVID-19 meetme taotlusvoor. Kokku määrati toetust nimetatud taotlusvoorudest 84 projektile kogusummas 1 508 332 eurot (vt Lisa I).

Projektitaotlusi hinnati vastavalt toetusmeetme eesmärkidele. Strateegiaperioodi jooksul olid meetme 2.1 eesmärkideks toetada tänapäevastest vajadustest lähtuvat ettevõtluskeskkonda, uudseid valdkondi ning paindlikke töömeetodeid võimaldamaks rohkem kodulähedasi töökohti ja elanikkonna suuremat töoga hõivatust.

Meetme 2.2 eesmärgiks oli suurendada piirkonnas kohalikust eripärast lähtuva ettevõtluse osakaalu, kohalikku eluolu rikastavaid uudseid tooteid ja teenuseid. Lisaks toetada ettevõtluse arengut täienenud teadmiste ja vajalike oskustega tööjõu ning oskusliku ühisturunduse kaudu, ja tõsta ettevõtete konkurentsivõimet aidates kaasa nende tegevuse laienemistele uutele turgudele.

Kuigi nii meetme 2.1 kui ka 2.2 toetusmääraks oli 60% projekti abikõlblikest kuludest, siis võimalik toetussumma ühe projekti kohta oli meetmel 2.1 1 000 – 65 000 eurot ning meetmel 2.2 1 000 – 30 000 eurot. Vaadeldud perioodi jooksul ei toetatud ühtki projekti kordagi maksimaalse võimaliku toetussummaga. Oluline on märkida, et eraldatud toetuse maksimaalne summa projekti kohta oli perioodi algul toimunud taotlusvoorus 57 910 eurot, perioodi lõpuks langesid toetussummad vastavalt 41% ehk 33 840 euroni. Samal ajal minimaalsed toetussummad projekti kohta tõusid ja tõusis ka keskmine toetussumma (vt Lisa I).

Strateegiaperioodi jooksul loodi täiendavalt COVID meede, mille eesmärgiks oli Lõuna-Järvamaa ettevõtete elujõu ja konkurentsivõime säilitamine. Eeldati, et tänu riskide maandamisele väheneb kriisist põhjustatud ebakindlus piirkonnas.

Perioodi jooksul toetati sellest meetmest kokku 6 projekti toetussummadega vahemikus 8 437 – 33 840 eurot, keskmiselt 26 372 euroga (vt Lisa I).

Aastatel 2016-2022 esitati erinevatesse ettevõtlusmeetmetesse kokku 115 projektitaotlust kogusummas 2 206 498 eurot. 73% taotlustest esitati meetmesse 2.1 – Tänapäevane ettevõtluskeskkond ning ülejäänud vastavalt meetmesse 2.2 – Kohalikud tooted ja turundus ning COVID-19. Perioodi jooksul toetati 68% esitatud projektitaotlustest (vt Lisa 2).

Mitmel korral (8 juhul 13-st) oli taotletavate toetuste kogusumma suurem kui meetme eelarve ning seetõttu ei olnud võimalik toetada projekte puudulike eelarve vahendite tõttu.

Esitatud taotluste koguarvust nähtub selgelt, et toetuste taotlemine on aktiivne ning keskmiselt jääb kolmandik projektidest taotlusvoorus toetuseta.

Analüüsi koostamiseks esitatud andmete (seis 2022.a alguses) järgi loodi strateegiaperioodi jooksul toetatud projektidega kokku 39 uutset toodet või teenust, millest omakorda 17 on uued turismitooted või -teenused. Ettevõtete konkurentsivõime suurendamiseks mõõdeti, et 14 projektitoetuse saaja müügitulu kasvas vähemalt 10% või rohkem.

Vastavalt koostatud toetatud projektide seireanalüüsile loodi selle perioodi jooksul piirkonda 21 uut töökohta ning asutati 4 uut ettevõtet. 15 projekti ellu viimisega võeti kasutusele keskkonnasäästlikke lahendusi ning 8 ettevõtjal tekkis tänu LEADER toetusele koostöö mõne teise piirkonna ettevõttega või kuulutakse täiendavalt mõnda teise koostöövõrgustikku.

Vaadeldud andmete põhjal saab hinnata, et ainult loodud uute ettevõtete arv on oodatud sihttaseme lähedal (ootus 5, saavutati 4). Ülejäänud ettevõtete seotud strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed on keskmiselt 20-30% väiksemad kui oodatav tulemus (vt Lisa 3). Seetõttu võib hinnata, et oodatud strateegia täitmise sihttasemeid ei ole senini saavutatud ning peab täiendavalt leidma põhjuseid, miks need on saavutamata.

Kuna COVID-19 meede loodi strateegiaperioodi lõpul täiendavalt, siis neid mõõdikuid ei ole antud seireanalüüsi kaasatud.

Koostöökogu strateegiliste eesmärkide hulka kuulub piirkonna ettevõtluskeskkonna kaasaajastamine. Piirkonnas on elujõulised ettevõtted ning nende tegevus on jätkusuutlik. Eesmärgistatud on tänapäevaste majandusliikide arendamise toel suurendada kodulähedaste töökohtade arvu ning rikastada kohalikke tooteid ja teenuseid.

Arvestades, et LJKK tegevuspiirkond on pindala järgi 38% Järva maakonnast ning on suhteliselt hõredalt asustatud, siis on perioodi jooksul loodud uute töökohtade ning ettevõtete arv väga hea. Jätkates sarnast tegevussuunda saab Koostöökogu kindlasti eesmärgistatud tegevustega piirkonna ettevõtluskeskkonna kaasaajastamist ning arendamist strateegiliselt toetada.

Statistikaameti andmete järgi oli 2020. aastal Järva maakonnas kokku 1 668 aktiivset ettevõtet ning 62% ehk 1 027 neist tegutses Järva ja Türi vallas kokku. Samal aastal sündis maakonnas 207 uut ettevõtet, millest 68% ehk 140 tegutses Järva ja Türi valdades. Kuigi kogu Järva ja Türi vald ei kuulu LJKK tegevuspiirkonda, on võimalik siiski hinnata, et pool maakonna aktiivsetest ettevõtetest ning uutest ettevõtetest tegutsuvad just Koostöökogu tegevuspiirkonnas, mis viitab tugevalt sellele, et ettevõtluse toetamine piirkonnas on väga vajalik, et jätkata oluliste arengusuundade toetamist.

Võttes arvesse Eesti Maaelu Arengukava (edaspidi MAK) riiklikke prioriteete, on võimalik selgelt hinnata, et LJKK tegevus toetab oma tegevusega üleriigilist arengusuunda ja -prioriteeti nimega:

- sotsiaalse kaasatuse, vaesuse vähendamise ja majanduskasvu edendamine maapiirkondades.

Lisaks on MAK-s esitletud, et eesmärkide saavutamiseks vajalike investeeringute tegemiseks tuleb rahastamisvahendite abil tagada ettevõtjatele parem juurdepääs kapitalile, mida projektidega antavad toetused kindlasti ka teevad.

Strateegiperioodi jooksul on toetatud väga mitmeid projekte, kus teostati investeeringuid materiaalsesse varasse, rendati töökeskkonda nii põllumajanduslikes kui ka muudes ettevõtlussuundades, rendati uudseid teenuseid piirkonnas ning hinnati kõrgelt uute töökohtade loomist projektitegevuste tulemusena.

Kuigi Koostöökogu on hinnataval perioodil teostanud prioriteetide ja eesmärkide saavutamist läbi toetatud taotluste hindamise, kasutades seejuures nii sobivate seirenäitajate mõõtmist kui ka ankeetküsitlust, on analüüsi koostajal täiendavalt allolevad ettepanekud:

- Leida põhjused, miks ei ole saavutatud strateegias täitmise mõõdikute sihttasemeid.
- Koostada riskianalüüs või tegevusplaan, mille järgi tegutseda kui strateegia täitmise sihttasemeid ei saavutata.
- Võimalusel seostada arengukavas kirjeldatud strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed konkreetsete strateegia eesmärkidega.
- Lisada hinnatavateks indikaatoriteks ka tänapäevaste majandusliikide arendamise võimekust ja tegevused selles suunas.
- Hinnata täiendavalt mõõdetavate eesmärkide mõju (nt toetuste mõju mediaanpalga kasvule, noorte ettevõtete kasv, käibe kasv) piirkonnas või maakonnas andmaks täpsemaid mõjuhinnanguid ning toetada Koostöökogu tegevuse vajalikkust.
- Hinnata, kas erinevate meetmete maksimaalseid toetussummasid projektitoetuse kohta on võimalik seostada koostatava eelarvega, kuna tihti on toetustaotlusi oluliselt rohkem kui eelarvelisi vahendeid.
- Arendamaks noorte ettevõtlust kaaluda eraldiseisva toetusmeetme või ettevõtluspraktika/inkubaatori loomist, et arendada ettevõtlikkust ja ettevõtlust tegevuspriikonnas.
- Kaasata ja informeerida tegevuspriikonna kogukonda rohkem Koostöökogu tegemistest, et saavutada strateegilisi eesmärke ning tõsta üldist tuntust.

Lisa 1. Toetust saanud ettevõtlusprojektid

Meede	Toetuse aasta	Määratud toetuste kogusumma	Maksimaalne toetus projekti kohta	Minimaalne toetus projekti kohta	Keskmine toetus projekti kohta	Üle keskmise toetuse saanud projektide arv
2.1.	2016					
2.2.		294 998,13	57 909,97	3 600	18 437	6
2.1.	2017					
2.2.		214 759,83	43 134	4 626	16 520	5
2.1.	2018					
2.2.		188 666,31	39 850,2	2 284	14 513	4
2.1.	2019	239 054,68	57 273,65	1 370	23 905	5
2.2.		45 000	29 997	2 590	11 250	1
2.1.	2020	92 988,69	14 979,25	2 637	9 299	6
2.1.	2021	175 454	47 480	9 300	21 932	5
COVID		105 489,76	33 840	8 437	26 372	2
2.1.	2022	141 056	62 522,4	4 240	35 264	2
COVID		10 865	6 111,2	4 254	5 433	1
KOKKU		1 508 332,40				

Lisa 2. Esitatud ja toetatud projektitaotlused

Meede	Toetuse aasta	Taotluste arv	Taotluste kogusumma	Meetme eelarve	Toetatud projektide arv
2.1.	2016	15	321 514,77	203 166	16
2.2.		5	103 316,40	173 067	
2.1.	2017	9	229 746,06	212 375	13
2.2.		7	109 987,07	69 750,6	
2.1.	2018	12	211 098,05	247 947,01	13
2.2.		3	13 556,74	100 000	
2.1.	2019	15	413 921,59	239 054,68	10
2.2.		4	46 591,67	45 000	4
2.1.	2020	14	109 506,99	92 992,76	10
2.1.	2021	19	347 402,14	178 629,76	8
COVID		4	106 173,76	124 344,33	4
2.1.	2022	6	182 817,32	141 056,32	4
COVID		2	10 865,6	18 854,57	2
KOKKU		115	2 206 498,16		84

Lisa 3. Strateegia täitmise indikaatorid ja sihttasemed (seisuga 2022. a algus)

Nimetus	Sihttasemed	Saavutatud tulem
Toetust saanud ettevõtlusprojektide arv, sh noorte ettevõtjate projektide arv	85/40	64/34
Uudsete toodete/teenuste arv, sh uute turismitoodete/-teenuste arv	45/20	39/17
Loodud uute ettevõtete arv	5	4
Loodud töökohtade arv	30	20,8
Kaasajastatud töökohtade arv	50	45
Kasutusele võetud keskkonnasäästlike lahenduste arv	20	15
Vähemalt 10% müügitulu kasvu saavutanud ettevõtete arv	20	14